

KABOOM KARAVAN

Een onderzoek naar geluid

Kaboom Karavan maakt muziek met álles, of het nu stalen pianokaders, filmprojectoren of oude satellietzenders zijn. Het resultaat is gelukkig geen rariteitenkabinet, maar een mooi en intrigerend klankenuniversum.

auteur: Stijn Buyst / beeld: Jurgen Bourgeois

Kaboom Karavan is het studioproject van Bram Bosteels. In 2007 bracht hij al 'A Short Walk With Olaf' uit, een gratis download op het Mexicaanse netlabel Umor (zie ook 'No More Caravan' op Mind The Gap #68). Vier jaar later is de opvolger 'Barra Barra' – op het Noorse, door Erik Skodvin (Svarte Greiner / Deaf Center) aangedreven Miasmah – een feit. Live wordt Bosteels bijgestaan door Stijn Dickel en Fred Van de Moortel. Beide heren zijn ook opgetrommeld voor het interview rond een vuurkorf in de Gentse tuin van Dickel. ("Binnen is een niet-rookreservaat voor de kindjes.") Zelf zijn we een fashionable half uurtje te laat. We besluiten het ijs te breken met een belediging.

Toen ik jullie groepsnaam voor het eerst hoorde dacht ik: laat maar zitten, dat zullen wel balkanbeats zijn.

Bram Bosteels: (*lacht*) "Hm, echt? Er zit geen diepe betekenis achter die naam. Ik hou gewoon van harde klanken: (*met veel plezier*) k's en r's... Maar ik wilde vooral geen al te serieuze naam."

Op Miasmah vallen jullie alleszins op tussen de Svarte Greiners en de Black To Comm's.

BB: (*lachend*) "Voilà, dat was de bedoeling. Ik vond het gevaarlijk om op onze muziek zo'n donkere naam te plakken. Ik denk dat ik die naam sinds 2004 gebruik. Eerst was het louter een studioproject. Ik heb vervolgens verschillende live-bezettingen geprobeerd, maar dat marcheerde nooit écht. Sinds kort heb ik eindelijk het gevoel dat we met Stijn en Fred een tamelijk stabiele live-bezetting hebben gevonden en dat het een beetje 'leeft', live. Er blijft wel nog altijd een onderscheid: ik heb de plaat in mijn eentje gemaakt en de live set is echt iets van ons drie."

Dus op 'Barra Barra' doen Fred en Stijn niet mee?

Stijn Dickel: "Haha, voor zover we weten niet."

BB: "Hier en daar – in 'Parka' bijvoorbeeld – zitten er wel dingen die we live gespeeld hadden, maar de versie op de plaat is er één die ik thuis heb gemaakt."

"Ik heb een verzameling onwaarschijnlijke geluiden van katten die aangereden zijn of onder de medicatie zitten."

Wordt de volgende plaat dan een groepsproject?

BB: "Hm, hoogstwaarschijnlijk maak ik die plaat wéér alleen: ik hou van de vrijheid en de snelle manier van werken in je eentje. In mijn studio ben ik dirigent over een imaginair orkest zonder technische beperkingen dat ook nog eens altijd beschikbaar is. Ik vergelijk het verschil tussen opnemen en live spelen graag met het verschil tussen schrijven en film maken. Een schrijver kan beslissen dat er in zijn verhaal geen zwaartekracht is. Een filmmaker moet dat praktisch uitwerken en laten zien dat er geen zwaartekracht is. Als je live speelt kun je dat pianokader niet meenemen, dus moet je op zoek naar een andere oplossing. In de studio ben ik een controlfreak, terwijl ik live meer moet loslaten. De inbreng van Stijn en Fred is trouwens absoluut cruciaal."

SD: "Live spelen is heel erg een *momentum*. We tekenen kaders uit – woorden of beelden – en doen onderzoek. We stippelen ook dikwijls een route uit op oude land- of

zeekaarten die we tijdens het concert willen afleggen. Als je te veel op voorhand vastlegt, blijft de magie uit. Heel veel hangt ook af van de locatie: in een café spelen we helemaal anders dan in de Ancienne Belgique of in een kapel."

'A Short Walk With Olaf' was een echte cut-and-paste-plaat, terwijl 'Barra Barra' veel meer uitgepuurd klinkt.

BB: "'Barra Barra' is nochtans ook met veel knippen en plakken tot stand gekomen. Maar ik vind het goed dat je dat niet meer hoort. Ik wou de plaat absoluut een 'live'-gevoel geven, maar dan wel één waarbij je je niet onmiddellijk kunt voorstellen welk bizar ensemble erachter schuilt. Daarom hou ik zo van de computer: niet als geluidsbron, maar als *schaar*. De computer geeft mij de mogelijkheid om te knippen in al het materiaal dat bij het componeren ontstaat. Ik wist ook op voorhand dat de plaat op Miasmah ging uitkomen, misschien heeft dat onbewust meegespeeld in de klank."

Hoe ben je eigenlijk bij Miasmah terechtgekomen?

BB: "We kennen elkaar van op MySpace. Als Erik (*Skodvin, ook Svarte Greiner en Deaf Center, sb*) in België was, spraken we altijd af om samen met Pepijn Caudron (*Kreng, sb*) naar platen te luisteren en Chimay te drinken."

ZOEKEN NAAR GELUID

Jullie zijn geluidenfreaks. Je had het net over een pianokader.

BB: "Ik ben voor deze plaat heel lang bezig geweest met het samenstellen van mijn kleurenpalet. Ik heb heel veel geluiden bij elkaar gezocht en opgenomen voordat ik effectief aan de tracks begon te puzzelen. Toen ik dat palet eenmaal bij elkaar had, ging het relatief snel."

Kun je me vijf voorwerpen noemen die essentieel zijn voor 'Barra Barra'?

(*Dickel gaat lachend bier halen – hij weet duidelijk wat er komt.*)

BB: "Eén: een oude koffer waar een hendel aan zit die een fantastisch freejazz-saxofoongeluid maakt. Ik kan daar zelfs de toonhoogte mee bepalen. Twee: veel van de 'blazers' zijn stoelen waarmee ik over de grond schuif. Drie: een metalen bal die ik eindeloos laat draaien. Nummer vier is voor alle duidelijkheid géén voorwerp – ik wil vooral niet respectloos klinken. Voor een theaterstuk met Peter Verhelst ben ik samen met Boris Snauwaert (*Haruki, en ooit nog actief op deze pagina's, sb*) 's nachts in rusthuizen klaagzangen van bejaarden gaan opnemen. Die verzameling is prachtig; daarmee krijg je zelfs de grootste cynicus stil. Eén van die klaagzangen zit in de track 'Lentetooi'. Voorwerp nummer vijf: een hoofdmassagetoeel van Stijn."

SD: "Ah, heb je dat gebruikt? Ik heb zelf bij de eerste repetities veel met twee bakstenen uit mijn verbouwing gespeeld. Ik zou er spijt van hebben mocht ik die kwijtspelen, hoe vervangbaar ze ook zijn. Soms komt een geluid ook voort uit de trance: tijdens een repetitie begin je wel eens op een radiator te slaan, en dat blijkt dan een goed geluid."

Komt er wel eens iets gewoon uit de computer?

BB: "Ik ben daar zeker niet puristisch in. Een radiator meesleuren naar elk concert lukt niet, dus dan ben je op de laptop aangewezen."

Fred Van de Moortel: "Het is ook écht een instrumentarium. Het geluid dat uit een laptop komt is helemaal anders. Bovendien: technisch gezien haak je met die voorwerpen makkelijker in op ritmes. Zo'n laptop-loop is altijd krek hetzelfde tempo."

DISCOGRAFIE

A Short Walk With Olaf

(Umor, 2007)

Barra Barra (Miasmah, 2011)

LEES

Lees meer over Kreng

in gonzo 93.

Lees meer over Eric

Thielemans in gonzo 100.

Lees meer over Deaf Center

(met Erik Skodvin) in gonzo 74.

LUISTER

Luister naar

'No More Caravan' van

Kaboom Karavan op mtg 68.

Luister naar 'Thyres' van

Kaboom Karavan op mtg 91.

Luister naar

'Demethyltriptamine' van

Kreng op mtg 80.

WWW

kaboomkaravan.

wordpress.com/

www.umor-rex.org/

release/detail?aidi=103

(gratis download 'Short Walk With Olaf')

Dat het publiek iets te zien krijgt is meegenomen, neem ik aan?

BB: "Tuurlijk. Er is toch niks te zien aan een kerel die achter zijn laptop zit te knikkebollen? Maar het gaat in de eerste plaats om het geluid – het mag geen gimmick worden: kijk ons eens raar doen."

Nu moet ik opeens aan Logos (*Gentse muziekrobots-fabriek, zie ook GC #100, sb*) denken.

(hilariteit)

SD: "Anderzijds, Harry Partch' instrumenten dwongen hem ook in een bepaalde choreografie. Over sommige van onze instrumenten moet je helemaal heen gaan hangen om er geluid uit te krijgen. Dan kruip je tegelijkertijd ook *in* het geluid."

FVDM: "Struggle is echt wel het woord – soms doet het pijn om te moeten inhaken op een groove die niet honderd procent goed zit. Het zijn ook geen afgemeten partituren... Ik speel bijvoorbeeld op een elektrische contrabas omdat een gewone bas met frets niet werkt bij Kaboom. Je hebt die microtonen nodig; het zit er altijd ergens tussen. Je moet er echt wel voor gaan en alert blijven. Ik denk dat het publiek dat wel ziet."

Je noemde net Harry Partch. Ik zag ook een filmpje over George Smits' klankobjecten op jullie Facebook-pagina staan.

BB: "Die George Smits kende ik niet, maar ik vond het heel fascinerend hoe die echt uit liefde voor geluid bezig was. Dat was ook geen act. Maar Einstürzende Neubauten vind ik ook nog steeds pioniers."

FVDM: "Radian, dat vind ik live ook een heel indrukwekkende groep."

BB: "Radian is volledig ego-loos. Die bassist speelt geen noot te veel. Boemmm... boemmm... Prachtig. 'Delirium Córdia' van Fantômas is ook een mijlpaal: meesterlijk hoe zij een universum scheppen uit oerconventionele, gewoon 'mooie' elementen en heel abstracte, zware elementen."

SD: "Of Timo van Luijck van Noise-Maker's Fifes die met een glaasje en een pompje een hele wereld schept, dat is zo puur... En Eric Thielemans, die de resonantie van zijn snare-drum bespeelt en bezweert: magisch."

VISUEEL LUISTEREN

Jullie werken alle drie voor theaterprojecten. Komt daar van soms muziek bij Kaboom Karavan terecht?

BB: "Ik zou willen dat het meer gebeurde, maar dat lukt niet altijd. Dat visuele zit er zeker in: een belangrijke reden om met die objecten te werken is dat ik het een

beetje beu raakte om naar gitaarbands te luisteren. Dat prikkelde me visueel niet meer. Ik zag daarbij alléén nog het beeld van die band. Bij die objecten kun je die associatie niet maken en komen er dus vanzelf andere beelden."

SD: "We hebben een visuele manier van luisteren ontwikkeld. De dubbele laag die je bij theater probeert te creëren, door iets te problematiseren, zit er bij Kaboom ook in."

BB: "We spelen ook nooit zomaar een concert, met Kaboom. We zijn samen bijna iets *verbodens* aan het doen – een *crime* aan het plegen."

SD: "Er schiet mij een belangrijk beeld te binnen. We reden ooit samen in de auto door Gent, toen we een man zagen lopen met zijn handen helemaal onder het bloed. Die kerel maakte geen oogcontact, maar je zag dat hij ervan genoot, zo van: heb je me gezien? Dat was zo indrukwekkend dat we daar een heel repetitieproces rond gewerkt hebben en bij wijze van ritueel voor het volgende concert onze handen in vals bloed hebben gedrenkt. Waarschijnlijk heeft het publiek daar niets van gemerkt, maar voor ons was het belangrijk als een soort focusritueel voor we begonnen."

FVDM: "We móéten overigens wel in beelden spreken om op repetities met elkaar te communiceren. Met woorden alleen kom je niet ver. Als Stijn het heeft over 'de zigeunerhoer' of 'dat kleine knabbelende beestje' dat hij heeft gehoord, weet ik waar het over gaat. Op dat moment was ik trouwens net 'den boot' aan het doen." (hilariteit)

BB: "Soms is beeld ook gewoon zeer dankbaar. Onlangs hebben we samen met Köhn geïmproviseerd bij 'Metropolis'. Nu, als je met drie man drie uur lang gaat improviseren, kan het al snel een zootje worden. Maar die film gaf ons een partituur, en zorgde voor onverwachte wendingen, waar je thuis in je eentje nooit op zou komen. Op die manier vind ik improvisatie wél oké."

'Metropolis' is natuurlijk Grote Kunst, maar De Portables hebben ooit geïmproviseerd bij de voetbalmatch België-Brazilië die drie jaar eerder was gespeeld. Zou dat iets voor jullie zijn, of zit daar net iets te weinig schoonheid in?

(er wordt gelachen)

BB: "Blijkbaar zien wij er veel serieuzer uit dan we zijn. Nochtans hebben wij allemaal een gezonde afkeur van Serieuze Kunst. Ik wil ook niet (huivert) *experimenteel* zijn of zo."

Ik zie ook veel puur speelplezier.

BB: "Ah, echt? Dat is goed. Ik denk toch dat het moeilijk zou zijn om ons geluid op een voetbalwedstrijd te plakken. De Portables zijn echt een *fun*-band, voor hen is dat vanzelfsprekender."

SD: "Onze voetbalfilm zou in slow motion moeten staan, denk ik, zodat we in die traagheid kunnen kruipen."

In reviews van 'Barra Barra' komen drie namen altijd terug: Einstürzende Neubauten, Bohren & der Club of Gore en Black to Comm. Staan die namen in de bio, of schrijven recensenten elkaar over?

BB: "Eigenlijk hebben wij geen bio. Erik is daarmee gekomen. Hij wist ook niet hoe hij het moest klasseren. Dat is goed: ik zou geen *genre* willen spelen.

Eén recensent had het over The Brothers Quay.

BB: "Die maken blijkbaar animatiefilmpjes – een beetje té gothic naar mijn smaak. De meeste vergelijkingen snap ik hoe dan ook niet. Al vind ik Bohren wel heel goed, omdat ze zo radicaal wéinig durven doen. Iemand vergeleek ons ook met The League of Gentlemen. Dat vond ik een fantastisch compliment, ook al is de plaat geen billenkletser, maar liever dat dan..."

SD: "Charlie Chaplin."

BB: "We vallen ook overal buiten. We zijn niet *underground-underground* – daarvoor hou ik te veel van mooie melodieën en klassieke elementen. Ik wil conventionele dingen met bizarre geluiden mengen. Ik vind het een afknapper als mensen zeggen: 'Hmm, het was wel *experimenteel*.' Als we met een hendel van een projector geluid maken, is het omdat we dat *mooi* vinden."

SD: "Hier in mijn tuin hoor je vogels soms geschifte dingen doen, veel abstracter dan wij met ons drieën zouden kunnen. Niemand doet daar moeilijk over. Maar als je een tiende van het abstracte van die vogels op een podium zou brengen, dan is dat *speciaal*."

BB: "Voor die klaagzangen van Verhelst zijn we eerst ook katten gaan opnemen bij de dierenarts. Daar hoor je onwaarschijnlijke geluiden van katten die aangereden zijn of onder de medicatie zitten. Ik kan je opnamen laten horen waarbij je in de verste verte geen kat vermoedt: zo mense-lijk, zangerig en *to the bone*. Je voelt dat ze iets willen zeggen, net als die mevrouw uit 'Lentetooi'. Dat komt van diep. Straffe kost: ik wou dat ik het kon." (*hilariteit*)

SD: "Nog een paar jaar wachten, Bram. Komt wel."

KNETTER- GEKKE FREAK

Bram en Stijn, jullie werken ook overdag samen. Bij Aifoon geven jullie workshops rond geluid.

Hoe verhoudt Aifoon zich tot Kaboom Karavan?

SD: "Haha! Bij Aifoon ben ik de baas."

BB: "Ik denk niet dat er echt een wisselwerking is."

SD: "We zijn dag in dag uit met geluid bezig en worden

verrast door de kleinste peuter of de langst gestrafte gedetineerde die met sounds afkomen waarvan we zeggen: 'Yes, dat pakken we mee.' Fred heeft trouwens ook al voor Aifoon gewerkt. We ontwikkelen daar wel een *state of mind*, waardoor we bij Kaboom minder hoeven te babbelen."

FVDM: "Je ontwikkelt wél hetzelfde vocabulaire door dag in dag uit over je liefde voor geluid te praten."

Ik kan me voorstellen dat het publiek van jullie workshops – collega's op teambuildweekend of gedetineerden – een serieuze drempel over moet.

BB: "Hmm, ja, maar die drempel komt toch met de leeftijd. Een slungel van zeventien zal mij een knettergekke freak vinden, terwijl een elfjarige doorgaans probleemloos meegaat in ons verhaal."

SD: "Volwassenen laten hun masker ook snel vallen hoor. Ze moeten een geluid meebrengen, en dat vinden ze raar. Er bestaan geen codes voor, dus iedereen is op zichzelf aangewezen. Toen we vroeger workshops rond muziek gaven, was iedereen hiphopper of technogast of wat dan ook. Bij geluid ligt dat helemaal open. Als er al een waarheid bestaat, ligt ze bij henzelf. Ze zitten al heel snel onder stofzuigers naar geluiden te zoeken."

Bert Dockx (Flying Horseman) heeft mij verteld dat hij met zijn freaky jazz-project Dans Dans soms de beste reactie krijgt van een nietsvermoedend cafépubliek.

BB: "Dat heeft ook met overgave te maken, natuurlijk. Als je Bert bezig ziet, zie je geen moeilijkdoener, maar iemand die eerlijk zijn ding doet, ook als hij met freejazz bezig is. Ik vind Flying Horseman trouwens heel goed. Ik heb doorgaans niks met stemmen, maar hém hoor ik heel graag bezig. We gaan binnenkort ook samenwerken aan een soundtrack. Ik kijk daar heel erg naar uit."

FVDM: "Ik werk heel veel voor televisie en film, en het is waanzinnig hoe vaak het publiek onderschat wordt. Mensen zullen zelf wel bepalen wat ze aankunnen."

SD: "We presenteren die workshop altijd als een onderzoek: we hebben stilte, wat gaan we ermee doen? We hebben geen doos of een abc mee. Dus alles wat de deelnemers aanbrengen heeft een kern van waarheid. We proberen samen van drie geluiden één geluid te maken, en we zien wel wat ervan komt."

BB: "Hoe meer we erover praten, hoe meer parallellen ik zie tussen Aifoon en Kaboom Karavan, eigenlijk" Het gesprek loopt uit in anekdotes over samenspelen met Kreng en zelf eieren leggen. Een week later krijgen we een mailtje van Bosteels. "Spijtig dat je er niet bij was op het concert in Mechelen. Het is ons toch gelukt om dat piano-kader in de auto te krijgen." ||